

---

## Floristische nota – Note floristique

---

### Een tweede groeiplaats van *Saururus cernuus* in Vlaanderen

Luc Denys\* (Brussel), Jo Packet (Brussel)  
en Floris Verhaegen (Brugge)

\* [luc.denys@inbo.be]

Van de Noord-Amerikaanse *Saururus cernuus* L. – in het Nederlands ‘hagedissenstaartplant’ of ‘salamanderstaart’ genoemd, maar onder aquariumliefhebbers beter bekend als ‘Leids plantje’ – is tot op heden slechts een enkele groeiplaats in Vlaanderen gemeld, nl. het Osbroek in Aalst, Brabant (Fobert 1977, 1978; Van den Breemt *et al.* 1980; Verloove 2002). Hier is aan een slootrand momenteel nog altijd een langzaam uitbreidende populatie van deze amfibische moerasplant te vinden (IFBL D3.58.32).

Bij een verkenning van enkele visvijvers aan de westzijde van het Blankaart-reservaat in Woumen (Diksmuide, West-Vlaanderen), is op 13.07.2006 een tweede groeiplaats van deze opvallende plant gevonden (D1.33.32). Het betreft een eerder geaccidenteerde en sterk hellende oever van een iets meer dan

1 m diepe en ca. 3100 m<sup>2</sup> grote, voedselrijke vijver, die sinds kort eigendom is van het Vlaams gewest. *Saururus cernuus* vormt er over een lengte van ca. 6 m en op een oppervlakte van ca. 9 m<sup>2</sup> (waarvan 2/3 in het water) een dichte begroeiing (totale bedekking 100 %, waarvan ca. 75 % *Saururus*). De plant groeit er samen met vooral *Calamagrostis canescens* (15 %), *Rubus* sp. (5 %), wat *Alisma plantago-aquatica*, *Carex hirta*, *Mentha aquatica*, *Phalaris arundinacea*, *Sparganium erectum*, *Urtica dioica* (alle frequent) en verder occasioneel *Iris pseudacorus*, *Juncus effusus*, *Lythrum salicaria* en *Phragmites australis* (opname 21.09.2006). De *Saururus*-planten zijn er erg robuust (tot ca. 1,2 m hoog) en bloeien rijkelijk in de nazomer. In de watervegetatie zijn *Ceratophyllum demersum* en draadwieren codominant, terwijl *Elodea nuttallii* en *Spirodela polyrhiza* abundant zijn. *Sparganium erectum*, *Potamogeton crispus*, *Saururus cernuus* en *Wolffia arhiza* komen frequent voor, terwijl *Lemna gibba*, *L. trisulca*, een aangeplante *Nymphaea* en *Nuphar lutea* occasioneel worden aangetroffen.

*Saururus cernuus* is een ‘klassieke’ aquariumplant, waarvoor ons klimaat geen problemen stelt (CFS 2007). Het geringe aantal introducties is dan ook eerder opmerkelijk. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat *S. cernuus* bij permanent submerse cultuur niet zo snel groeit en als wat minder gemakkelijk bekendstaat. De laatste decennia wordt ook een groter assortiment aan soorten in de aquariumhandel aangeboden. Sinds kort is *S. cernuus* echter ook als vijverplant in tuincentra te vinden, zodat hier snel verandering in kan komen. Uit Nederland, nochtans de Europese bakermat van deze soort, Duitsland of Luxemburg zijn nog geen meldingen bekend. Die zijn er wel uit Groot-Brittannië (Hampshire, 2000, vermeld in Delauney 2004) en Frankrijk (Lille, Nord-Pas-de-Calais), waar F. Verloove de soort in 2004 inzamelde in de citadelgracht (BR 5876; Delauney 2005 en pers. meded. F. Verloove 2007). Verder is ze ook gevonden in de Loirevallei, bij Souzay-Champigny (Delaunay 2003, 2004). Daar is gepoogd de populatie (70 m<sup>2</sup>) te vernietigen vanwege de vrees voor verdere uitbreiding (Delaunay 2005). Dit is echter niet geheel succesvol gebleken (pers. meded. G. Delaunay 2006).

Champion & de Winton (2006) concluderen dat *S. cernuus* in Auckland, Nieuw-Zeeland, niet zonder opzettelijke tussenkomst van de mens verspreid wordt en dat het risico op autonome dispersie, althans tussen stilstaande wateren, er gering is. Deze auteurs adviseren dan ook enkel verdere observatie op plaatsen waar de plant reeds geïntroduceerd is. In Diksmuide is *S. cernuus* hoogstwaarschijnlijk ook min of meer bewust uitgeplant en

heeft de soort zich sindsdien louter vegetatief uitgebreid. Het gebied met de standplaats maakt deel uit van een natuurinrichtingsproject gecoördineerd door de Vlaamse Landmaatschappij. Bij de herinrichting van de plas zal de populatie wellicht verwijderd worden. Tot dusver geven de occasionele waarnemingen in Vlaanderen en naburige regio's geen aanleiding om te vermoeden dat we hier met een erg risicovolle introductie te maken hebben. Enige waakzaamheid is niettemin aangewezen, want het concurrentievermogen van deze moerasplant lijkt zeer aanzienlijk te zijn.

**Literatuur.** – CFS Canadian Forest Service (2007), *Saururus cernuus* range map for the period (1971-2000 scenario). Sault Ste. Marie, CFS [https://glfc.cfsnet.nfis.org/maps/server/metadata.phtml?LAYER=85680]. – **Champion P.D. & de Winton M.D.** (2006), Recommendations for management of Auckland Region's freshwater pests. *Auckland Regional Council Technical Publication* **305**. – **Delaunay G.** (2003), Contribution à l'étude de la flore du Maine-et-Loire: une nouvelle espèce pour la dition: la lézardelle penchée, *Saururus cernuus* L. Sp. Pl. 341 (1753) - Saururaceae. *Bull. trim. Soc. Et. sci. Anjou* **118**: 29-38. – **Delaunay G.** (2004), Contribution à l'étude de la flore du Maine-et-Loire: quelques observations récentes dans la dition et ses proches environs. *Le Monde des Plantes* **483**: 29-31. – **Delaunay G.** (2005), Contribution à l'étude de la flore du Maine-et-Loire. Un exemple de gestion d'une xénophyte à caractère envahissant: cas de la Lézardelle penchée (*Saururus cernuus* L. - Saururacées). *Symbioses* N.S. **13**: 29-310. – **Fobert L.** (1977), Een nieuwe plant voor ons land? Van *Saururus cernuus* of hagedissestaartplant in het "Osbroek" te Aalst. *De Wielewaal* **43**: 328-329. – **Fobert L.** (1978), Nog over *Saururus cernuus*: de hagedissestaartplant is geen onbekende voor aquariumliefhebbers. *De Wielewaal* **44**: 76-78. – **Van den Bremt P., Fobert L. & Lebacqz J.** (1980), Resultaten van een floristisch onderzoek in het Osbroekgebied te Aalst-Erembodegem: 1977-1979. *Dumortiera* **17**: 1-13. – **Verloove F.** (2002), Ingeburgerde plantensoorten in Vlaanderen. *Meded. Inst. Natuurbehoud* **20**.